УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

Датум: 14.11.2014.

ИЗВЕШТАЈ О ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ, КАНДИДАТА И МЕНТОРА ЗА ИЗРАДУ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

1. Датум и орган који је именовао комисију

Одлуком бр. 2761/1 од 29. октобра 2014. године Научно-наставног већа Филолошког факултета Универзитета у Београду образована је комисија за оцену подобности докторанткиње мр Светлане Миловановић и теме докторске дисертације под називом **Савремена истраживања ауторске лирике у средњошколској настави.**

2. Састав комисије са назнаком имена и презимена сваког члана, звање, назив уже научне области за коју је изабран у звање, датум избора у звање и назив факултета, установе у којој је члан комисије запослен:
   1. Др Зона Мркаљ, ванредни професор, ужа научна област: Српска књижевност, Методика наставе књижевности и српског језика, 21.06. 2011, Филолошки факултет Универзитета у Београду, ментор.
   2. Др Предраг Петровић, доцент, ужа научна област: Српска књижевност XX века, 15.04. 2013, Филолошки факултет Универзитета у Београду.
   3. Др Александар Јовановић, редовни професор, ужа научна област: Књижевност, 29. 01. 2000, Учитељски факултет Универзитета у Београду.

II БИОГРАФИЈА КАНДИДАТА

Светлана Миловановић рођена је 21.4.1959. године у Ужицу. Основну школу и гимназију завршила је у родном граду. Студије на Одсеку за југословенску књижевност и српскохрватски језик завршила је 1983. године.

Радила је од 1984. као наставник српског језика у београдским и земунским основним школама. Од 2001. године ради као професор српског језика и књижевности у Деветој гимназији *Михаило Петровић Алас* у Новом Београду. Након постдипломских студија на смеру Методика наставе, одбранила је магистарску тезу: *Тумачење мисаоне поезије у настави*, на Филолошком факултету у Београду, 2004. године.

У богатом педагошком раду подстицала је и пратила ученике на такмичењима из језика и књижевности, о чему сведоче бројне награде. Редовно похађа семинаре и друге облике стручног усавршавања. Објавила је више прилога у часопису *Школски час српског језика и књижевности* и *Књижевност и језик*.

Учествовала је на XVII конгресу Савеза славистичких друштава Србије одржаног у Сокобањи 2009. У оквиру секције за наставу српског језика и књижевности, имала је саопштење под називом *Мисаона поезија у настави*. Учесник је XVIII конгреса Савеза славистичких друштава у Београду 2014. године; саопштење *Поезија Марине Цветајеве у настави* (*Возьмите стихи – это и есть моя жизнь*).

Аутор је *Читанке* за шести разред основне школе, одобрене од стране Министарства просвете, као и коаутор *Приручника* уз *Читанку* за други разред средње школе.

III БИБЛИОГРАФИЈА КАНДИДАТА

- Светлана Миловановић, *Мисаоност у дескриптивној поезији*, Књижевност и језик, бр. 3–4, 2004.

- Светлана Миловановић, *Читанка* за 6. разред основне школе, Едука (одобрило Министарство просвете решењем бр. 650-02-00264/2010–06).
- Светлана К. Миловановић, *Рефлексивни елементи у родољубивој песми*, Књижевност и језик, бр. 1–2, 2014.

IV ОЦЕНА ДА ЈЕ КАНДИДАТ ПОДОБАН ДА РАДИ ДИСЕРТАЦИЈУ

Увидом у биографију и библиографију кандидата Комисија сматра да кандидат мр Светлана Миловановић испуњава све услове за израду дисертације.

V ОЦЕНА ПОДОБНОСТИ ПРЕДЛОЖЕНОГ МЕНТОРА

НАПОМЕНА: За ментора је предложена др Зона Мркаљ, ванредни професор Филолошког факултета у Београду, Катедра за српску књижевност са јужнословенским књижевностима (предметна област: Методика наставе књижевности и српског језика).

Комисија предлаже да се за ментора при изради ове теме одреди проф. др Зона Мркаљ. Проф. Мркаљ обавља научне и стручне послове на матичној Катедри за српску књижевност са јужнословенским књижевностима, на предметима из области Методика наставе књижевности и српског језика. Поред рада на матичном предмету на основним, мастер и докторским студијама, готово две деценије организује хоспитовање студената у основним и средњим школама и обавља менторски рад са студентима током њихове обуке у непосредној пракси. Аутор је, реализатор и координатор више акредитованих програма за стручно усавршавање наставника, аутор многих уџбеника, приручника, збирки и тестова намењених настави на различитим узрастима. Дугогодишњи је сарадник Завода за вредновање квалитета образовања и васпитања, Завода за унапређивање образовања и васпитања, као и Републичког и Регионалног центра за таленте у Београду, где са полазницима развија садржаје рада у додатној настави и ваннаставним активностима и подстиче ученике на стваралаштво. Потпредседник је Друштва за српски језик и књижевност Србије и члан редакције часописа „Књижевност и језик". Објавила је више монографија, научних и стручних реферата у зборницима и научним часописима. Са својим рефератима и саопштењима учествовала је на научним скуповима у земљи и иностранству.

У својим научним радовима, проф Мркаљ је истраживала и поезију наших и страних аутора, чије се дело проучава у основној и средњој школи:

• Однос према времену у поезији Бране Петровића // Зборник радова Поезија Бранислава Петровића. – Београд : Задужбина Десанке Максимовић, 2004, стр. 50–59.

• Симболика птице и мотив смрти у рефлексивној поезији Десанке Максимовић // Зборник радова *Хришћанско и паганско у поезији Десанке Максимовић*. – Београд : Задужбина Десанке Максимовић, 2005. стр. 47–55.

• На трагу бога у човеку – Законик о помиловању // Зборник радова *Збирка Тражим помиловање Десанке Максимовић*. – Београд : Задужбина Десанке Максимовић, 2007, стр. 165–174.

• Диференцирани припремни задаци за истраживачко и проблемско проучавање књижевних текстова // Индивидуализација и диференцијација у настави језика и књижевности. – Никшић : Универзитет Црне Горе : Филозофски факултет Никшић, 2008, стр. 126–136.

• Методички изазови у обради поезије у млађим разредима основне школе // Савремени тренутак књижевности за децу у настави и науци (Тематски зборник). Врање : Универзитет у Нишу : Учитељски факултет у Врању, 2010, стр. 279–296.

• Сумрак лирике у часопису „Наша стварност" // Научни састанак слависта у Вукове дане (Тематски зборник: Развојни токови српске поезије). Београд : МСЦ, 2013, 42/2, стр. 735–742.

• Рецепција руске књижевности у наставном контексту // Књижевност и језик (Београд). – 2013, 2 , стр. 25–42. (Излагано на Међународном скупу слависта у Минску.)

Сви радови су претходно излагани на скуповима и конгресима.

Настави књижевности посебан допринос пружају радови проф. Мркаљ чија се тематика повезује са функционалним концептом проблемских/истраживачких задатака. У њеним приручницима намењеним наставницима доносе се корисни, оперативни концепти које помажу да се у пракси економичније делује, посебно кроз функционално распоређивање и усклађивање свих чинилаца који моделују наставно поступање. Они пружају потпуни увид у садржаје, области, врсте, циљеве планирања и припремања наставника и ученика за рад у настави. Такође, проф. Мркаљ већ две деценије прати студенте у реализацији практичних часова (методичка пракса) и помаже студентима у осмишљавању методичких припрема за час, које су већим делом везане за корпус српске и опште књижевности (самим тим и поезије) у образовном и васпитном процесу и наставне интерпретације.

Од 2002. године проф. Мркаљ активно учествује у изради различитих пројеката који се тичу успостављања образовних стандарда у Републици Србији (при Заводу за вредновање и Заводу за унапређивање наставе, као огранцима Министарства просвете) и објављује радове о тој теми.

Пројекти:

• Школско развојно планирање. – Београд : Министарство просвете. Сектор за образовање и међународну пословну сарадњу, 2002. (развојни)

• Оцењивање у школској пракси – функције, принципи и унапређивање квалитета (програм стручног усавршавања наставника), 2002–2003. (развојни)

• Промене у основношколском образовању – проблеми, циљеви, стратегије. – Београд : Министарство науке и заштите животне средине Републике Србије, 2003. (домаћи стратешки)

• Национално тестирање образовних постигнућа ученика трећег разреда основне школе – компонента Српски језик. – Београд : Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања. 2003–2004. (развојни)

• Квалитет уџбеника за ниже разреде основне школе. Фонд за отворено друштво. – Београд : Институт за психологију Филозофског факултета, 2003–2006. (домаћи иновациони)

• Развој школства у Републици Србији. Развој стандарда и вредновање. – Београд : Министарство просвете. Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања. (развојни) 2004–2005. (развојни)

• Предлог образовних стандарда за крај обавезног образовања – компонента Српски језик. – Београд : Министарство просвете. Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања. (развојни) 2005–2006. (домаћи стратешки)

• Израда нових програма српског језика и књижевности у основној школи. – Београд : Министарство просвете. (домаћи стратешки) 2006. (пети разред); 2007. (шести разред); 2008. (седми разред); 2009. (осми разред).

• Стручна усавршавања за наставнике. Семинари Ка савременој настави српског језика и књижевности. – Београд : Друштво за српски језик и књижевност Србије. 2002/2003. (први циклус); 2007 – 2010. (развојни)

• Осигурање квалитета програма стручног усавршавања. – Београд : Завод за унапређивање образовања и васпитања. Центар за професионални развој запослених. 2005. 2006. 2007. и даље... (фундаментални)

• Републичко и регионално такмичење и републичка и регионална смотра научно-истраживачких радова талената. Израда тестова из српског језика и књижевности за такмичење талентованих ученика. – Београд : Републички центар за таленте. Министарство просвете. 2006–2010. (развојни)

• Израда годишњих тестова за Српски језик и Математику за 4. разред основне школе – компонента Српски језик. – Београд : Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања : Друштво за српски језик : Друштво математичара. 2007– 2008. (развојни)

• Читање и рецепција лектире у гимназијама Србије. – Београд : Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања. 2007–2008. (домаћи стратешки)

• Предлагање образовних стандарда за крај првог циклуса образовања за предмете Српски језик, Математика и Природа и друштво – компонента Српски језик. – Београд : Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања. 2008–2009 и даље (домаћи стратешки)

• Израда критеријумских тестова за крај првог образовног циклуса за предмете Српски језик и Математика – компонента Српски језик. – Београд : Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања. 2009. (развојни)

• Израда Предлога стандарда знања, вештина и способности наставника. – Београд : Завод за унапређивање образовања и васпитања. 2009. (стратешки)

• Израда критеријумских тестова за 7. разред основног образовања за предмете Српски језик и Математика – компонента Српски језик. – Београд : Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања. 2010. (развојни)

• Припремање програма и инструмената завршног испита у основном образовању – компонента Српски језик. – Београд : Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања. 2010. (развојни)
• Општи стандарди постигнућа – образовни стандарди за крај општег средњег образовања. – Београд : Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања. 2011–2013. (стратешки)
• Припрема ученика за полагање завршног испита – годишњи тестови знања из наставних предмета матерњи језик и математика – компонента Српски језик (као стручни консултант за српски језик и књижевност, од јануара 2013. надаље). (развојни)
• Припрема предметних исхода у основном образовању, гимназији и општем образовању у стручним школама, за наставни предмет Српски језик и Српски као нематерњи (Пројекат ИПА 011), члан радне групе (период од децембра 2013. до маја 2014. године). (стратешки)

Проф. Мркаљ је већ успешно сарађивала са мр Светланом Миловановић док је колегиница радила на теми свог магистарског рада код проф. др Милије Николића и проф. др Љиљане Бајић, а касније на часовима хоспитовања, које колегиница Миловановић у Деветој београдској гимназији држи студентима група 05 и 06 Филолошког факултета у Београду, као и у оквиру послова Друштва за српски језик и књижевност Србије. Зато се претпоставља да би и њихов даљи рад на предложеној докторској тези био успешан и плодотворан.

Библиографија ментора са најмање 5 јединица релевантних за област из које се ради докторска дисертација

• Наставна теорија и пракса 1 / Зона Мркаљ. – Београд : Издавачка кућа „Klett”, 2008. – 172 стр.
• Наставна теорија и пракса 2 / Зона Мркаљ. – Београд : Издавачка кућа „Klett”, 2008. – 198 стр.
• Наставна теорија и пракса 3 / Зона Мркаљ. – Београд : Издавачка кућа „Klett”, 2009. – 219 стр.
• На часовима српског језика и књижевности / Зона Мркаљ. – Београд : Завод за уџбенике, 2011 (Београд : Академија). – 289 стр.
• Методички изазови у обради поезије у млађим разредима основне школе // Савремени тренутак књижевности за децу у настави и науци (Тематски зборник). Врање : Универзитет у Нишу : Учитељски факултет у Врању, 2010, стр. 279–296.
• Сумрак лирике у часопису „Наша стварност” // Научни састанак слависта у Вукове дане (Тематски зборник: Развојни токови српске поезије). Београд : МСЦ, 2013, 42/2, стр. 735–742.
• Рецепција руске књижевности у наставном контексту // Књижевност и језик (Београд). – 2013, 2 , стр. 25–42. (Излагано на Међународном скупу слависта у Минску.)

Комисија сматра да проф. др Зона Мркаљ испуњава све услове за ментора ове докторске дисертације за област Српска књижевност, предметна област – Методика наставе књижевности и српског језика.

VI ОЦЕНА ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ

ОЦЕНА:

1. **формулација назива тезе (наслова)**

Комисија закључује да је радни назив тезе
САВРЕМЕНА ИСТРАЖИВАЊА АУТОРСКЕ ЛИРИКЕ У СРЕДЊОШКОЛСКОЈ НАСТАВИ
прикладан и да добро репрезентује суштину предложене теме истраживања.

2. **предмета (проблема) истраживања**

Опис теме:

У раду ће се бавити питањем савременог проучавања ауторске лирике у средњошколској настави. То питање има своје оправдање у квалитативним и квантитативним променама у развоју методичке теорије и праксе, у различито постављеним циљевима наставе поезије, у успостављању нових методичких приступа. Проблем је актуелан и због промењеног положаја ученика у литерарном комуникацијском процесу, због другачије улоге наставника у комуникацији с

поезијом, због проширеног (и ревидираног) избора поезије, као и због важности укључивања стваралачког изражавања ученика у процесу комуникације с поезијом. Осим тога, комуникација с поезијом отвара пут у комуникацији с делима битно различитим од ње. На осмишљен начин се улога поезије проширује на целокупан духовни и литерарни живот човека свих доба. За нас је поезија значајна као јединствени начин сазнавања природе, људске делатности и света који нас окружује. Лирска песма пориче све што је тренутно, противи се информацијској и свакој другој рутини. Осим тога, иза лирске песме, по речима Љубомира Симовића, стоји цео језик на коме је испевана.

У раду ће се разматрати кључни проблеми лирске поезије у настави, који превасходно произилазе из посебности уметничке природе лирске поезије. Стога, морају се узети у обзир питања везана за стварање и доживљавање лирске песме. Откривају се специфичности поетског дискурса. Лирска поезија има своју суштину, врсте, структуру, израз. Ауторској лирској песми, непоновљивом јединству звучања и значења, приступа се као посебном говору, у чијој је специфичној организацији и садржан особен, интенционално створен поетски свет – песничка стварност. За разумевање специфичног кода – језика поезије потребно је знање и искуство.

Лирска песма тражи маштовитог и сензибилног читаоца. Рад се бави комплексним питањем рецепције лирске ауторске песме. Кад је доживљај песме снажан, ученик се покреће и заједно с наставником истражује извориштa уметничке лепоте песме, њена бројна значења и смислове. Тако песма постаје предмет проучавања науке о књижевности и наставне праксе. Бавимо се питањем књижевнонаучног приступа лирској поезији јер се настава књижевности, уз све своје специфичности, у тумачењу књижевних појава користи књижевнонаучном методологијом.

У складу са савременом методиком наставе лирике, рад ће се заснивати на интердисциплинарним сазнањима. Обухвата се научни садржај из теорије и историје књижевности, из књижевнонаучне методологије и књижевне критике. Указује се на значај теорија савремене поетике које с истом важношћу гледају на песника, поетски текст и читаоца.

Уметнички садржај узима се из националне и светске лирске поезије. Научни и уметнички садржај преноси се на дидактичко-педагошку матрицу (наставни програми – курикулуми, читанке, уџбеници и приручници, лектира, дидактичка средства и помагала).

У раду ће бити размотрени актуелни наставни планови и програми, те њихови садржаји. У средњошколским програмима лирска поезија се надовезује на основношколски програм према начелима континуитета и вертикално-спиралног планирања. Као посебан књижевни род лирика се појављује у оквиру свих књижевноисторијских раздобља и кроз избор лирских песама – најбољих дела српске и светске културне баштине.

У истраживање ће бити укључен корпус планиране лектире, као и анализа методичке апаратуре у читанкама (проблеми везани уз књижевнотеоријски приступ, уз логику и ток литерарне комуникације, уз методички дискурс).

Предвиђено је да се посебна пажња поклони истраживању интересовања ученика средње школе за лирску поезију (применом различитих метода и техника). Разматраће се поетске компетенције средњошколаца (увидом у реализацију стандарда ученичких постигнућа).

У раду ће се размотрити циљеви наставног проучавања ауторске лирске поезије. Обухватиће се битне тенденције савремене наставе лирске поезије.

Рад ће представити свеобухватна методолошка полазишта и осмишљене методичке (припремне, мотивационе, истраживачке) поступке. Непоновљиви, вишеслојни и вишезначни свет лирске песме могуће је непосредно доживљавати и критички вредновати само кроз истраживачко и стваралачко поступање.

Доминантан методички приступ у настави поезије је школска интерпретација лирске песме. Зато ће посебно место у раду бити посвећено наставној интерпретацији лирских песама одабраних аутора националне и светске књижевности, различитих епоха. Настојимо да нам у методичким интерпретацијама основна полазишта буду различити структурни елементи песме.

Интересантно је истражити како се прима и тумачи исти поетски текст на различитим

узрасним нивоима. Такође, примером ће се показати колико је препев од утицаја на рецепцију лирске песме страног аутора.

У раду се посвећује пажња интердисциплинарности савремене поезије, чиме се отвара простор у коме се песник „уланчује" у континуирани ток књижевности, а интердисциплинарност као метод поспешује могућности читаоца да допре до самог естетског бића песме. Нови поетички приступи охрабрују ученике и омогућавају им да самостално откривају песничке циклусе и збирке.

Размишљамо о интегративној настави и њеном значају у савременом наставном процесу, дајући примере који се темеље на осмишљеној интеграцији наставног подручја и међуодносу методичких приступа својствених сваком од тих наставних подручја.

У завршном делу рада, његовој синтези, претпостављамо вишеструке компетенције наставника, посебно методичке, које обједињују све друге компетенције значајне за тумачење поезије.

Комисија закључује да је предложени предмет истраживања својом сложеношћу, актуелношћу и значајем у областима дисертације.

3. Библиографија прелиминарних истраживања

Кандидаткиња је предложила библиографију од **215** библиографских јединица, домаћих и страних аутора, релевантних за истраживање.

Абрамс 1993: Abrams, M. H. *A Glossary of Literary Terms*, 6 th edn, New York and London.

Адорно 1979: Teodor V. Adorno, *Estetička teorija*, prevod Kasim Prohić, Beograd: Nolit.

Андрић 2002: Милка Андрић, *Методички прилази књижевноуметничком делу*, Београд: Завод за уџбенике и наставна средства.

Андевски 2008**:** Милица Андевски, *Уметност комуницирања*, Нови Сад: Cekom books.

Апостолос Стерјопулу 2003: Елени Апостолос Стерјопулу, *Поетика лирског циклуса*, превео с руског Добрило Аранитовић, Београд: Народна књига-Алфа.

Аристотел 1987: Aristotel, *O pesničkoj umetnosti*, preveo Miloš Đurić, Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.

Бабмергер 1996: Ričard Babmerger, *Teorija i praksa čitateljskoga odgoja*, Wien.

Бајић 1999: Љиљана Бајић, *Стваралачки приступ књижевном делу*, Књижевност и језик, Београд, бр. 4.

Бајић 2004: Љиљана Бајић, *Одабране наставне интерпретације*, Београд: Друштво за српски језик и књижевност.

Бајић 2007: Бајић, Љиљана, „Рецепција и деловање књижевног дела на ученике", у *Норма*, часопис за теорију и праксу васпитања и образовања, Педагошки факултет, Сомбор, ISSN 0353-7129, god. XII br. 1–2/2007.

Баковљев 1982: Милан Баковљев, *Мисаона активизација ученика у настави*, Београд: Просвета.

Банићевић 1972: Никола Банићевић, *Развијање способности и навика код ученика средње школе за анализу књижевних дела*, Београд: Завод за уџбенике и наставна средства.

Барт 1979: Rolan Bart, *Književnost, mitologija, semiologija*, drugo izdanje, preveo Ivan Čolović, Beograd: Nolit.

Барт 1989: Ролан Барт, *Избранные работы. Семиотика. Поетика*, Москва: Прогресс.

Батлер 2012: Кристофер Батлер, *Постмодернизам – сасвим кратак увод*, Београд: Службени гласник.

Бахтин 1986: Михаил Михаилович Бахтин, *Литературно-критические статьи.* Москва: Художественная литература.

Бахтин 1986: Михаил Михаилович Бахтин, *Эстетика словесного творчества,* второе издание, Москва: Искусство.

Башлар 1969: Gaston Balar, *Poetika prostora*, prevela Frida Filipović, Beograd: Kultura.

Бекер 1986: Miroslav Beker, *Suvremene književne teorije*, Zagreb: Sveučilišna naklada Liber.

Бекер 1991: Miroslav Beker, *Semiotika književnosti*, Zagreb: Zavod za znanost o književnosti.

Бежен 2013: Ante Bežen, *Metodika u suvremenom odgojno-obrazovnom i znanstvenom sustavu*, Zagreb: Akademija odgojno-obrazovnihi znanosti Hrvatske.

Бидерман 2004: Hans Biderman, *Rečnik simbola*, Beograd: Plato.

Бити 2000: Vladimir Biti, *Pojmovnik suvremene književne i kulturne teorije*, Zagreb: Matica hrvatska.

Блечић 1982: Milorad Blečić, *Moć poezije*, Beograd: Grafos.

Блечић 1987: Milorad Blečić, *Poezija između sna i realnosti*, Beograd: Novo delo.

Брајовић 1998: Тихомир Брајовић, *Од метафоре до песме*, Београд: Просвета

Брајовић 2000: Тихомир Брајовић, *Теорија песничке слике*, Београд: Завод за уџбенике и наставна средства.

Велек, Ворен 1991: Rene Velek, Ostin Voren, *Teorija književnosti*, četvrto izdanje, preveli Aleksandar Spasić i Slobodan Đorđević, Beograd: Nolit.

Виготски 1975: Lav Vigotski, *Psihologija umetnosti*, preveo Jovan Janićijević, Beograd: Nolit

Визек Видовић и др. 2003: Vlasta Vizek Vidović, M. Rjavec, V. Vlahović Štetić, D. Miljković, *Psihologija obrazovanja*, Zagreb: VERN.

Виноградов 1971: Viktor Vinogradov, *Stilistika i poetika*, Sarajevo: Zavod za izdavanje udžbenika.

Витошевић 1975: Драгиша Витошевић, *Српско песништво* I, II, Београд: Вук Караџић.

Вулетић 1976: Branko Vuletić, *Fonetika književnosti*, Zagreb: Sveučilišna naklada Liber.

Вулетић 1976: Branko Vuletić, *Fonetika pjesme*, Zagreb: FF Press.

Вучковић 1972: Radovan Vučković, *Književne analize*, Sarajevo: Zavod za izdavanje udžbenika.

Вучковић 2011: Радован Вучковић, *Поетика српске авангарде*, Београд: Службени гласник.

Гајић 2004: Оливера Гајић, *Проблемска настава књижевности у теорији и пракси*, Нови Сад: Филозофски факултет, Одсек за педагогију.

Гаспаров 1996: Михаил Леонович Гаспаров, *Анализ литературного текста*, Москва: МГУ

Гербран, Шевалије 2009: Alen Gerbran, Žan Ševalije, *Rečnik simbola*, Novi Sad: Stylos – Art.

Гиљен 1982: Klaudio Giljen, *Književnost kao sistem*, preveo Tihomir Vučković, Beograd: Nolit.

Грин 1978: Džudit Grin, *Mišljenje i jezik*, prevela O. Petrović, Beograd: Nolit.

Даф 2000: Duff, D. (ed.) *Modern Genre Theory*, London: Longman

Деретић 1997: Јован Деретић, *Поетика српске књижевности*, Београд: „Филип Вишњић".

Деретић 2002: Јован Деретић, *Историја српске књижевности,* треће, проширено изд., Београд: Просвета.

Деспић 2005: Ђорђе Деспић, *Спирални трагови: критике и есеји о српском песништву*, Краљево: Народна библиотека „Стефан Првовенчани".

Деспић 2008: Ђорђе Деспић, *Порекло песме*, Зрењанин: Агора.

Диклић – Росандић – Шабић 1990: Z. Diklić – D. Rosandić – G. Šabić, *Dozivi i odzivi lirske pjesme*, Zagreb: Pedagoški književni zbor.

Димитријевић 1964: Радмило Димитријевић, *Теорија књижевности са примерима*, Београд: Савремена школа.

Димитријевић 1972: Радмило Димитријевић, *Проблеми наставе књижевности и матерњег језика I*, Београд, Завод за уџбенике и наставна средства.

Димитријевић 1977: Радмило Димитријевић, *Проблеми наставе књижевности и матерњег језика II*, Београд, Издавачко-информативни центар студената.

Димитријевић 1978: Радмило Димитријевић, *Проблеми наставе књижевности и матерњег језика III*, Београд, Научна књига.

Дубровски 1971: Серж Дубровски, *Зашто нова критика*, Београд, СКЗ.

Ђорђевић 1981: Јован Ђорђевић, *Савремена настава: организација и облици*, Београд: Научна

књига.

Ђорђевић 1986: Јован Ђорђевић, *Иновације у настави*, Београд: Просвета.

Ђорђевић 2002: Часлав Ђорђевић, *У мрежи симбола*, Београд: Просвета.

Ђурић 1966–1980: Војислав Ђурић, *Говор поезије*, књ. I–III, Београд: Просвета.

Ђурић 1982: Војислав Ђурић, *Лирика у светској књижевности*, Београд: СКЗ.

Ђурчинов и др. 1998: M. Đurčinov i dr., *Moderna tumačenja književnosti*, Sarajevo: Svjetlost.

Ејхенбаум 1986: Boris Ejhenbaum, *Književnost,* prevela Marina Bojić, Beograd: Nolit.

Еко 2001: Umberto Eko, *Granice tumačenja*, prevela Milana Piletić, Beograd: Paideia

Епштејн 1998: Михаил Наумович Епштејн, *Постмодернизам*, превела Радмила Мечанин, Београд: Zepter book world

Епор 2002: Gvozden Eror, *Genetički vidovi inter(literarnosti)*, Beograd: Narodna knjiga (Otkrovenje).

Живковић 1962: Драгиша Живковић, *Ритам и песнички доживљај*, Сарајево: Свјетлост.

Живковић 1994−1998: Драгиша Живковић, *Европски оквири српске књижевности*, књ. I–VI, Београд: Просвета.

Живковић 1995: Драгиша Живковић, *Теорија књижевности са теоријом писмености*, Београд: „Драганић”.

Зорић 1975: Павле Зорић, *Побуна и прилагођавање*, Београд: Просвета.

Зорић 1976: Pavle Zorić, *Pesma i smrt*, Beograd: Slovo ljubve.

Зорић 1991: Павле Зорић, *Врхови*, Београд: СКЗ.

Илић 1980**:** Илић Павле, *Лирска поезија у савременој настави*, Нови Сад: „Р. Ћипранов”.

Илић 1991: Pavle Ilić, *Nastava srpskohrvatskog jezika i književnosti pred izazovima vremena*, Novi Sad: Dnevnik.

Илић 1998: Павле Илић, *Српски језик и књижевност у наставној теорији и пракси. Методика наставе*, Нови Сад: Змај.

Ингарден 1971: Роман Ингарден, *О сазнавању књижевног уметничког*, превео Бранимир Живојиновић, Београд: Српска књижевна задруга.

Ингарден 1975: Roman Ingarden, *Doživljaj, umetničko delo i vrednost*, prevela Drinka Gojković Beograd, Nolit.

Јакобсон 1966: Roman Jakobson, *Lingvistika i poetika*, prevela Draginja Pervaz, Beograd: Nolit.

Јакобсон 1978: Roman Jakobson, *Ogledi iz poetike*, preveli Ljubica Došen et al, Beograd: Prosveta.

Јауc 1978: Hans Robert Jaus, *Estetika recepcije (izbor studija)*, prevela Darinka Gojković, Beograd: Nolit.

Јеремић 1976: Драган Јеремић, *Снови и стварање*, Београд: Вук Караџић.

Јовановић 1995: Александар Јовановић, *Порекло песме: девет разговора о поезији*, Ниш: Просвета.

Јовић 1975: Dušan Jović, *Lingvostilističke analize*, Beograd: Društvo za srpski jezik i književnost.

Јовић 1985: Dušan Jović, *Jezički sistem i poetska gramatika*, Beograd: BIGZ.

Јокић 1986: Vujadin Jokić, *Filozofija i poezija*, Beograd: Nova knjiga.

Кајзер 1973: Volfgang Kajzer, *Jezičko umetničko delo*, preveo Zoran Konstantinović, Beograd: Srpska književna zadruga.

Калер 1990: Џонатан Карел, *Структуралистичка поетика*, превела Милица Минт, Београд: Српска књижевна задруга.

Катнић 2006: Marina Bakaršić Katnić, *Stilističke skice*, Sarajevo: Connectum

Квас 2006: Kornelije Kvas, *Intertekstualnost u poeziji*, Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.

Квашчев 1968: Радивој Квашчев, *Развијање критичког мишљења код ученика: приручник за наставнике*, Београд: Завод за издавање уџбеника СР Србије.

Kyriacou 2001**:** Kyriacou Chris, Temeljna nastavna umijeća, Zagreb: Educa.

Ковачевић 1998: Милош Ковачевић, *Стилске фигуре и књижевни текст*, Београд: Требник.

Ковачевић 2000: М. Ковачевић, *Стилистика и граматика стилских фигура*, треће допуњено и измењено издање, Крагујевац: Кантакузин.

Којен 1996: Леон Којен, *Студије о српском стиху*, Сремски Карловци, Нови Сад: Издавачка књижарница Зорана Стојановића.

Кољевић 1967: Никола Кољевић, *Теоријски основи нове критике*, Београд: Просвета.

Кољевић 1984: Никола Кољевић, *Песник иза песме*, Сарајево: „Веселин Маслеша".

Кољевић 2012: Никола Кољевић, *Класици српског песништва*, Београд: Службени гласник

Константиновић 1969: Зоран Константиновић, *Феноменолошки приступ у књижевном делу*, Београд: Просвета.

Кордић 1976: Кордић, Радоман, *Говор с дна*, Београд: Вук Караџић.

Кордић 1988: Radoman Kordić, *Tumačenje književnog dela*, Gornji Milanovac: Dečje novine.

Кордић 2011: Radoman Kordić, *Etika književnosti*, Beograd: Službeni glasnik.

Костић 1983: Zvonimir Kostić, *Arhaično i moderno*, Beograd: Prosveta

Костић 1992: Zvonimir Kostić, *Moderna svetska poezija (interpretacije)*, Beograd: Naučna knjiga.

Костић 1990: Слободан Костић, *Стварање и тумачење*, Приштина: Јединство.

Кракар 2004: Krakar – Vogel Boža, *Poglavlja didaktike književnosti*, Ljubljana, DZS 2004.

Крњевић 1986: Hatidža Krnjević, *Lirski istočnici*, Beograd: BIGZ.

Лангер 1967: Suzan Langer, *Filozofija u novome ključu*, preveo Aleksandar Spasić, Beograd: Prosveta.

Леовац 2000: Леовац, Славко, *Три знаменита песника*, Београд: Звоник.

Леовац 2000: Леовац, Славко, *Трактат о књижевности и уметности*, Бања Лука –Београд, Књижевни Атеље

Лешић 1975: Zdenko Lešić, *Jezik i književno delo*, Sarajevo: Svjetlost.

Лешић 1985: Zdenko Lešić, *Književnost i njena istorija*, Sarajevo: Veselin Masleša.

Лешић 1986: Zdenko Lešić, *Klasici avangarde*, Sarajevo: Svjetlost.

Лешић 2003: Zdenko Lešić, *Nova čitanja*, Sarajevo: Buybook.

Лешић 2010: Зденко Лешић, *Теорија књижевности*, Београд: Службени гласник.

Лотман 1976: Jurij Mihajlovič Lotman, *Struktura umetničkog teksta*, preveo Novica Petković, Beograd: Nolit.

Манојловић 1987: Todor Manojlović, *Osnove i razvoj moderne poezije* (priredio G. Tešić) Beograd: Filip Višnjić.

Маринковић 1987: Симеон Маринковић, *Стваралачка настава српскохрватског језика и књижевности*, Београд: НИРО Експорт-прес.

Марицки Гађански 2009: Ксенија Марицки Гађански, *Из другог угла: Огледи о српској књижевности*, Нови Сад: Матица српска.

Маркјевич 1974: Nikola Markjevič, *Nauka o književnosti*, Beograd, Nolit.

Martin, Claire 1997: Marie Claire, Serge Martin, *Les poesies, l' ecole*, Presses Universitaires de France, Pariz

Маслова 2004: В. А. Маслова, *Поэт и культура*, Концептосфера Марины Цветаевой, Москва

Микић 1996: Радивоје Микић *Песма: текст и контекст*, Приштина: „Григорије Божовић".

Милинчевић 1984: Милинчевић Васо, *Творци и тумачи, Из српског романтизма*, Београд:

Просвета

Милосављевић 1985: Petar Milosavljević, *Metodologija proučavanja književnosti*, Književna zajednica Novog Sada.

Милошевић 1972: Nikola Milošević, *Ideologija, psihologija i stvaralaštvo*, Beograd, NIP Duga.

Мишић 1963: З. Мишић, *Реч и време I, II*, Београд: Нолит.

Metodički pristup književnoumetničkom tekstu – lirika, Sarajevo: „Veselin Masleša”, 1975.

Мукаржовски 1986: Jan Mukaržovski, *Struktura pesničkog jezika*, preveo Aleksandar Ilić, Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.

Мркаљ, Лазаревић 2003: Зона Мркаљ, Татјана Лазаревић, *Истраживачки пројекти у настави књижевности*, Књижевност и језик, Београд, бр. 1–3.

Мркаљ 2011: Зона Мркаљ, *На часовима српског језика и књижевности*, Београд: Завод за уџбенике.

Николић 1975: Милија Николић, *Књижевно дело у наставној пракси*, Београд: Научна књига.

Николић 1980: Милија Николић, *У свету знакова*, Нови Сад: Радивој Чирпанов.

Николић 1992: Милија Николић, *Методика наставе српског језика и књижевности*, Београд: Завод за уџбенике и наставна средства.

Николић 1996: Милија Николић, *Наставни принципи и књижевне интерпретације*, Београд, Ђачка задруга Основне школе „Милош Црњански”.

Новаковић 1980: Novak Novaković, *Govorna interpretacija umjetničkog teksta*, Zagreb: Školska knjiga.

Павлетић 1986: Vlatko Pavletić, *Ključ za modernu poeziju*, Zagreb: Globus.

Павлетић 1988: Vlatko Pavletić, *Kako čitati poeziju*, Zagreb: Školska knjiga.

Павличић 1983: Pavao Pavličić, *Književna genologija*, Zagreb: Liber.

Павличић 1993: Pavao Pavličić, *Stih i značenja*, Zagreb:

Павловић 1964: Миодраг Павловић, *Осам песника*, Београд: Просвета.

Павловић 1981: Миодраг Павловић, *Поетика модерног*, Београд: „Вук Караџић”.

Павловић 1990: Miodrag Pavlović, *Čitanje zamišljenog*, Novi Sad: Svetovi.

Павловић 2008: Миодраг Павловић, *Припремање наставника и ученика за тумачење књижевних дела*, Београд: Завод за уџбенике и наставна средства.

Паз 1979: Oktavio Paz, *Luk i lira*, preveo Radoje Tatić, Beograd: „Vuk Karadžić”.

Палавестра 1968: Predrag Palavestra, *Novi jevanđelisti*, Sarajevo: Svjetlost.

Палавестра 1995: Предраг Палавестра, *Историја модерне српске књижевности*, друго издање, Београд: Српска књижевна задруга.

Пантић 1994: Михајло Пантић, *Нови прилози за савремену српску поезију*, Приштина: „Григорије Божовић“.

Петковић 1968: Novica Petković, *Artikulacija pesme*, Sarajevo: Svjetlost.

Петковић 1975: Новица Петковић, *Језик у књижевном делу*, Београд: Нолит

Петковић 1984: Новица Петковић, *Од формализма ка семиотици*, Београд: БИГЗ.

Петковић 1995: Новица Петковић, *Елементи књижевне семиотике*, Београд: Народна књига, Алфа.

Петковић 2004: Новица Петковић, *Огледи о српским песницима*, Београд: Друштво за српски језик и књижевност.

Петковић 2006: Новица Петковић, *Огледи из српске поетике*, друго издање, Београд: Завод за уџбенике и наставна средства.

Петковић 2007: Новица Петковић, *Поезија у огледалу критике*, Нови Сад: Матица српска.

Петров 1980: Александар Петров, *Поезија данас*, Београд: „Вук Караџић”.

Петров 1980: Александар Петров, *Канон: српски песници XX века*, Београд: Службени гласник

Петров 1983: Александар Петров, *Крила и ваздух*: *огледи о модерној поезији*, Београд: Народна књига.

Петровић 1972: Svetozar Petrović, *Priroda kritike*, Zagreb: Liber.

Петровић 1976: Sreten Petrović, *Unutrašnji pristup književnom delu*, Zagreb: Svijet umetnosti.

Петровић 2003: Петровић Светозар, *Облик и смисао: списи о стиху*, Београд: Фабрика књига.

Петровић 2008: Светозар Петровић, *Појмови и читања*, Београд: Фабрика књига.

Петровић 2009: Svetozar Petrović, *Nauka o književnosti: izabrani spisi*, Beograd: Službeni glasnik.

Пјанић 2007: Ратмира Пјанић, *Методички приступ српској модерни у средњој школи*, Нови Сад: Змај.

Поетика руског формализма, избор текстова и предговор Александра Петрова, Београд, Просвета, 1975.

Поповић 2001**:** Богдан Поповић, *Огледи о српској књижевности*, прир. П. Палавестра, Београд, Сабрана дела Б. Београд: Завод за уџбенике и наставна средства.

Поповић 1985: Поповић Миодраг, *Историја српске књижевности књ. I и II*, Београд: Завод за уџбенике и наставна средства.

Прањић 1973: Krunoslav Pranjić, *Jezik i književno delo*, Zagreb: Školska knjiga.

1993: Alex Preminger, Terry V. F. Brogan, Frank J. Warnke, The New Princeton Encyclopedia of Poetry and Poetics, Princeton University Press.

Рађање модерне књижевности. Поезија, приредили Сретен Марић и Ђорђије Вуковић, Београд: Нолит, 1975.

Ребић 1989: Čedomir Rebić, *Modeli interpretacije književnog teksta*, Banjaluka: Glas

Rečnik književnih termina, glavni i odgovorni urednik Dragiša Živković, Romanov, Banja Luka 2001.

Ричардс 1964: Ivor Armstrong Ričards, *Načela književne kritike*, preveli Nikola Koljević i Dušan Puvačić, Sarajevo: „Veselin Masleša".

Росандић, Шицел 1970: Dragutin Rosandić, Miroslav Šicel, *Pristup nastavi književnosti* (Školska interpretacija književnog dijela), Sarajevo: Zavod za izdavanje udžbenika.

Росандић 1975: Dragutin Rosandić, *Problemska, stvaralačka i izborna nastava književnosti*, Sarajevo: Zavod za izdavanje udžbenika.

Росандић 1988: Dragutin Rosandić, *Metodika književnoga odgoja i obrazovanja*, Zagreb: Školska knjiga.

Росандић 2005: Dragutin Rosandić, *Metodika književnoga odgoja*, Zagreb: Školska knjiga.

Росић 1988: Тиодор Росић, *Поезија и памћење*, Горњи Милановац: Дечје новине.

Росић 1989: Тиодор Росић, *О песничком тексту*, Београд: БИГЗ.

Росић 2013: Росић Тиодор, *Иманентно-методичко тумачење песничког текста*, Јагодина: Факултет педагошких наука Универзитета у Крагујевцу.

Ружић 1975: Жарко Ружић, *Српски јамб и народна метрика*, Београд: Институт за књижевност и уметност и Просвета.

Саболчи 1997: Миклош Саболчи, *Авангарда и неоавангарда*, Београд: Народна књига – Алфа.

Симић 2010: Радоје Симић, *Стилистика српског језика*, Београд: Јасен.

Симовић 2001: Симовић, Љубомир, *Дупло дно: есеји о српским песницима*, Београд: Стубови културе.

Симпсон 1993: P. Simpson, Language, Ideology and Point of View, London: Routledge.

Солар 1971: Milivoj Solar, *Pitanja poetike*, Zagreb: Školska knjiga.

Солар 1990: Milivoj Solar, *Teorija književnosti*, Zagreb: Školska knjiga.

Солар 2003: Milivoj Solar, *Povijest svjetske književnosti*, Zagreb: Golden marketing.

Стипчевић 1999: Стипчевић, Никша, *Учитавања*, Београд: Завод за уџбенике и наставна средства.

Стојановић 1977: Драган Стојановић, *Феноменологија и вишезначност књижевног дела*, Београд: „Вук Караџић".

Тартаља 1988: Иво Тартаља, *Теорија књижевности за средње пколе*, Београд: Завод за уџбенике и наставна средства.

Тежак 1977: Stjepko Težak, *Prilozi interpretaciji lirske pjesme*, Zagreb: PKZ.

Teorija recepcije u nauci i književnosti, priredila Dušanka Maricki, Beograd: Nolit, 1978.

Тодоров 1986: Cvetan Todorov, *Poetika*, preveli Branko Jelić i Miloš Konstantinović, Beograd: „Filip Višnjić".

Тодоров 2010: Цветан Тодоров, *Симболизам и тумачење*, превео Јовица Аћин, Београд: Службени гласник.

Томашевски 1972: Б. В. Томашевски, *Теорија књижевности. Поетика*, превела Нена Богдановић, Београд: Српска књижевна задруга.

Umetnost tumačenja poezije, priredili Dragan Nedeljković i Miodrag Radović, Beograd: Nolit, 1979.

Успенски 1979: B. A. Uspenski, *Poetika kompozicije; Semiotika ikone*, preveo Novica Petković, Beograd: Nolit.

Ужаревић 1991: Josip Užarević, *Kompozicija lirske pjesme*, Zagreb: Zavod za znanost o književnosti Filozofskog fakulteta.

Фаб 1997: N. Fabb, *Linguistics and Literature*, Oxford: Blackwell.

Флакер 1954: Aleksandar Flaker, *Uvod u književnost*, Zagreb: Znanje.

Флакер 1976: Aleksandar Flaker, *Stilske formacije*, Zagreb: Liber.

Флакер 2011: Aleksandar Flaker, *Period, stil, žanr: književnoteorijski pojmovnik*, izabrao i priredio Gojko Tešić, Beograd: Službeni glasnik.

Франгеш 1986: Ivo Frangeš, *Nove stilističke studije*, Zagreb: Školska knjiga.

Фридрих 2003: Хуго Фридрих: *Структура модерне лирике: од средине 19. до средине 20. века*, превео Томислав Пекић, Нови Сад: Светови.

Фурниш 1996: T. E. Furniss and M. Bath, *Reading Poetry*: *An Introduction*. London: Longman

Хајдегер 1982: Хајдегер Мартин, *Мишљење и певање*, Београд: Нолит

Хајдегер 2000: *Шумски путеви*, Београд: Плато

Хачионд 2000: Линда Хачионд, *Поетика постмодернизма, историја, теорија, фикција,* Нови Сад: Светови.

Христић 1957: Јован Христић, *Поезија и критика поезије*, Нови Сад: Матица српска.

Човић 1989: Бранимир Човић, *Поетска слика*, Нови Сад: Филозофски факултет.

Шутић 1987: Miloslav Šutić, *Pesnička slika*, Beograd: Nolit

Шутић 1987: Miloslav Šutić, *Lirsko i lirika*, Beograd: Novo delo.

Шутић 2000: Милослав Шутић, *Књижевна архетипологија*, Београд: Чигоја штампа.

Шутић 2002: Милослав Шутић, *Лед и пламен*, Београд: Чигоја штампа.

Шутић 2010: Милослав Шутић, *Трагање за методом*, Београд: Службени гласник.

Шкловски 1969: Viktor Šklovski, *Uskrsnuće riječi*, preveo Juraj Bedenicki, Zagreb: Stvarnost.

Шкреб 1976: Zdenko Škreb, *Studij književnosti*, Zagreb: Školska knjiga.

Шкреб, Стамаћ 1986: *Uvod u književnost. Teorija, metodologija*, Zagreb: Globus.

Штајгер 1978: Emil Štajger, *Umeće tumačenja i dr. pogledi*, prevela Drinka Gojković, Beograd: Prosveta.

4. циљеви истраживања

Циљеви:

- Размотрити и проучити савремена истраживања ауторске лирске поезије у средњошколској настави, на одабраним примерима из националне и светске баштине; предочити значај лирике у настави;
- Истаћи циљеве и задатке наставе ауторске лирике;
- Проблематизовати питање вредносног односа према лирском стваралаштву;
- Сагледати и проценити програмске садржаје (лирско стваралаштво српских песника и страних аутора);
- Испитати интересовања средњошколаца за лирску поезију (с обзиром на предметност лирске песме, уметнички израз, књижевну епоху и сл.);
- Размотрити поетску компетенцију ученика средње школе;
- Упоредити приступ лирској песми у традиционалној настави и савремене школске приступе;

- Проучити специфичности структуре и природе лирске песме;
- Истаћи лепоту и комплексност поетског језика; подстаћи стваралачко осећање за језик као иманентну суштину књижевности;
- Представити посебности комуникације с лирском песмом и указати на неопходност отворених облика литерарне комуникације;
- Препознати и уклонити препреке у комуникацији ученика с лирском песмом;
- Размотрити специфичности наставе лирске поезије;
- Проблематизовати питање мотивације ученика за рецепцију лирске песме;
- Представити методолошка полазишта у проучавању лирске песме;
- Апострофирати симбиозу теоријске и методичке интерпретације поетског текста;
- Приказати структурни модел наставног часа лирске песме;
- Развијати проблемски приступ лирској песми;
- Показати на конкретним примерима методичке интерпретације са различитим основним полазиштима;
- Доказати да интерпретација лирске песме није само метода већ и одређени теоретски став;
- Истаћи приступ поезији који се темељи на плурализму теоријских оријентација;
- Показати да средњошколска настава ауторске лирике сагледава кретања у националној поезији у односу према токовима и тенденцијама светске поезије;
- Омогућити рецепцију савремене поезије, али динамичан и адекватан сусрет с поезијом прошлости;
- Афирмисати самосталан рад ученика у настави;
- Предложити видове методичких подстицаја за истраживачки, креативан и стваралачки приступ настави лирике;
- Доказати да је могуће помоћу интердисциплинарног приступа подстицати ученике на истраживачки и стваралачки приступ настави лирске поезије;
- На примерима савремене лирске поезије показати како интертекстуалност као метод подстиче читаоца на свеобухватније истраживање смисла поетског текста;
- Показати вредности екстензивне наставе лирике;
- Нагласити важност укључивања стваралачког изражавања ученика у процесу

комуникације с поезијом и указати на могућности његове реализације;

- Указати на значај методичке компетенције наставника у настави лирске поезије.

Хипотезе

Главна хипотеза: Савремени приступи одабраним делима из српске и светске лирике обезбеђују у средњошколској настави ваљану рецепцију уметничког текста, чиме његов огроман потенцијал обезбеђује остваривање свих циљева и задатака образовног програма.

Остале хипотезе:

− Значајан избор лирских песама, избор приступа и примена методолошког и методичког плурализма у њиховом тумачењу, доприноси развијању компетенције поетског разумевања.

− Комуникацијски приступ се заснива на теорији литерарне комуникације и посебну пажњу поклања избору поезије, особинама ученика и методичким приступима.

− Свако проучавање поетског текста у методици је истовремено и проучавање рецепције.

− Иманентна методика текста омогућује да се сваком поетском делу приступа са позиције његове уметничке посебности.

− Само ваљано постављена доживљајна, истраживачка, проблемска и стваралачка интерпретација подстиче и развија положај ученика као самосталног естетског и литерарног субјекта наставе лирике.

− Интердисциплинарни приступ настави лирике омогућује читаоцу да досегне највише естетске и духовне вредности лирске поезије.

5. очекивани резултати

1) Савремени методички и методолошки приступи лирској песми омогућавају успешну ученикову рецепцију, откривање структуре лирске песме, односно исходишта којима текст дугује своју поетичност и литерарност.

2) Креирање интерпретативне парадигме унапређује квалитет наставе лирике.

3) Настава лирике својом комплексношћу омогућава остваривање многобројних васпитних, образовних и функционалних циљева.

4) Интертекстуалност као нова контекстуализација уметничких артефаката успоставља асоцијативне везе са традицијом и језиком. Подстицање ученика да тако сагледају интертекстуалност доприноси продуктивном сазнавању лирског текста.

5) Иманентно-методичка интерпретација открива иманентну и непоновљиву структуру

поетског текста.

6) Резултати савремених истраживања наставе лирике показују ниво поетских компетенција ученика и трасирају путеве њиховог побољшавања.

Очекује се да предложени рад потврди почетне хипотезе и допринесе осавремењивању наставе лирике, а тиме и оснаживању поетских компетенција ученика.

6. план рада

Предлажемо следећу структуру рада:

0.0. Увод

1. Методички контекст и актуелне методичке теорије наставе лирике

1.1. Литерарна комуникација и методика наставе поезије

1.2. Специфичности комуникације с лирском поезијом

1.3. Однос теорије и праксе у наставном проучавању лирике

2. Корпус лирике у наставним програмима за све типове средњих школа

2.1. Наставни програми за гимназију

2.2. Наставни програми за средњу стручну школу

2.3. Лирска поезија као наставна грађа

2.4. Интересовања ученика-средњошколаца за поезију

2.5. Резултати истраживања интересовања средњошколаца за поезију

2.6. Утицаји наставе поезије на поетска интересовања ученика

3. Лирика као књижевни род

3.1. Књижевнотеоријско одређење лирске песме

3.2. Врсте лирске поезије

3.3. Значењске димензије песничког текста

3.4. Специфичности структуре лирске песме

3.5. Слојевитост лирског текста

3.5.1. Свет лирске песме

3.5.2. Поетски језик

3.5.3. Аспекти приказивања поетског света

3.5.4. Идејни слој лирске песме

4. Настава поезије

4.1. Проучавање лирске песме у науци и у настави

4.2. Методички приступи лирској песми

4.3. Иманентно-методичка интерпретација поетског текста

4.3.1. Модели интерпретације

4.4. Наставне методе у изучавању лирске песме

4.4.1. Опште методе

4.4.2. Специјалне методе

4.5. Час на коме се изучава лирика

4.5.1. Структурирање часа

4.5.2. Иновативно структурирање часа

4.6. Поступци и облици рада у настави лирске поезије

4.7. Савремена наставна средства у изучавању лирике

4.8. Интегративна настава

5. Циљеви и задаци наставе поезије

5.1. Циљеви и задаци у наставним програмима и методичкој литератури

5.1.1. Образовни циљеви

5.1.2. Васпитни циљеви

5.1.3. Функционални циљеви

5.2. Нивои рецепције, описа и интерпретације лирске песме

5.3. Литерарне способности као циљеви наставе поезије

5.3.1. Способности перцепирања

5.3.2. Књижевно-аналитичке способности и синтетичке способности

5.3.3. Способности репродуктивно-продуктивног мишљења

6. Главне методичке радње у изучавању ауторске лирске песме

6.1. Мотивисање ученика за рецепцију лирске песме

6.1.1. Врсте мотивација

6.2. Читање лирске песме

6.2.1. Врсте читања

6.2.2. Типологија читалаца

6.2.3. Предуслови успешног читања лирске песме

6.3. Доживљавање лирске песме

6.3.1. Хоризонт очекивања

6.3.2. Декодирање песме и поетска компетенција

6.3.3. Лирски текст у контексту

6.4. Анализа лирске песме

6.5. Синтеза доживљеног и сазнатог

7. Интерпретативна парадигма

7.1. Наставна интерпретација ауторске лирске песме

7.2. Проблематика успостављања модела интерпретације

7.3. Интегрална интерпретација заснована на методичком плурализму

7.4. Интеграциони чиниоци у интерпретацији лирске песме

7.4.1. Анализа мотивске структуре

7.4.2. Поетске слике – смернице анализе

7.4.3. Поетска атмосфера и основни мисаоно-емоционални тон песме

7.4.4. Фоноструктура и ритмотекстура – водећи елементи при тумачењу песме

7.4.5. Емоционални садржај песме и ванестетска стварност

8. Примери методичке интерпретације ауторске лирске песме

8.1. Лирска поезија епохе романтизма

8.2. Лирска песма у доба реализма

8.3. Лирика доба модерне

8.4. Поезија између два светска рата

8.5. Модерна поезија и кључ за њено разумевање

8.6. Рецепција једне лирске песме на различитим узрасним нивоима

8.7. Значај избора препева лирске песме у њеном проучавању

9. Ауторска лирика и могућности интердисциплинарне наставе

9.1. Корелација међу наставним садржајима

9.1.1. Интерна корелација

9.1.2. Поетски текстови истог аутора у наставним програмима

9.1.3. Дела сродне тематике у наставним програмима

9.1.4. Жанровска повезаност лирике у наставним програмима

9.2. Екстерна корелација међу наставним садржајима

9.2.1. Тематски тип међупредметних веза

9.2.2. Садржајно-информативни тип међупредметних веза

9.2.3. Повезивање уметности у настави лирике

10. Улога наставника у тумачењу поезије

10.1. Компетенције наставника за тумачење поезије

11. Закључак

7. методе истраживања

Методолошко полазиште у истраживању представља иманентан (унутрашњи) приступ, превасходно интерпретативни и рецепцијски, у чијем је средишту књижевноуметничко дело и читалачки однос према њему. Предложена тема захтева примену комплексне наставно-научне методологије. Лирска перспектива и духовни простори лирике упућују и на иманентне прилазе, приступ из унутрашње супстанције поетског дела. Дакле, у средишту истраживачког рада је књижевноуметничко дело и однос реципијента према њему. То отвара простор за примену аналитичко-интерпретативне и рецепцијске методе.

Како се у науци о књижевности и у наставној пракси издваја интегралан методолошки поступак којим је могуће синтетисати резултате истраживачких техника и оперативних инструмената којима се служе методе својствене феноменологији, структурализму, теорији

комуникације, семиотици, укључујући лингвистичке и стилистичке методе, тако је и у овом раду пут у интегралности. Комплексност теме тражи и примену спољашњег приступа: биографске, психолошке, историјске, социолошке методе.

Сходно предмету истраживања, методолошки плуралитет огледа се и у заступљености методе теоријске анализе (у вези са разматрањем књижевнотеоријских сазнања о жанру лирике).

Примена комуникационих, логичких и стручних метода, методе поредбене анализе, синтезе, генерализације, закључивања, проналазачке (хеуристичке) и стваралачке методе условљена је методичким аспектима интерпретације лирике у средњошколској настави.

VII ЗАКЉУЧАК СА ОБРАЗЛОЖЕНОМ ОЦЕНОМ О ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ КАНДИДАТА:

Истраживачки пројекат кандидаткиње мр Светлане Миловановић на тему „Савремена истраживања ауторске лирике у средњошколској настави" својом сложеном поставком, теоријским оквиром, критичком анализом, оригиналним истраживањима и предвиђеним резултатима, као и актуелношћу теме, недвосмислено ће допринети развијању ученичких компетенција при читању, доживљавању и тумачењу лирике у средњој школи и показаће како се у настави сагледавају кретања у националној поезији у односу према токовима и тенденцијама светске поезије.

Пошавши од методичког контекста и актуелне методичке теорије наставе лирике, мр Светлана Миловановић ће прецизирати које су специфичности наставне комуникације с ауторском поезијом. Обрадиће детаљно корпус лирике у наставним програмима за све типове средњих школа, као и резултате истраживања интересовања средњошколаца за поезију. Акценат ће ставити на значењску димензију песничког текста и, бавећи се његовом слојевитошћу, одредиће аспекте приказивања поетског света дела која се тумаче. На конкретним примерима песама одабраних аутора засноваће иманентно-методичке интерпретације поетских текстова; коментарисаће моделе интерпретације и утицај савремених метода у науци и настави на иновативно структурирање часова и обликовање поступака и облика рада. Увидом у наставне циљеве (естетске, образовне, васпитне и функционалне), који се остварују обрадом ауторске поезије, формираће типологију читалаца и предуслове за успешно читање лирике. Доказаће да интертекстуалност као нова контекстуализација уметничких артефаката успоставља асоцијативне везе с традицијом и језиком, као и да креирање интерпретативне парадигме унапређује квалитет наставе лирике.

На мноштву примера које докторанткиња наводи у предложеном садржају рада показаће се како се са ученицима средњошколског узраста може засновати суверена наставна интерпретација књижевноуметничког текста. Широко постављени примери интерпретације ауторске поезије (сагледани кроз књижевне епохе, правце и стилове), рецепција исте песме на различитим узрастима ученика, конкретно ће представити који су путеви савремених истраживања ауторске поезије у средњошколској настави и у чему лежи њена интердисциплинарност.

Сматрамо да ће резултати овог истраживања допринети, колико успешнијој настави, толико и развијању нових методолошких приступа и утемељењу методичких начела, као и техника учења и усвајања садржаја наставног градива из области ауторске лирике на средњошколском узрасту.

НАПОМЕНА:

На основу наведених података о кандидату, Комисија констатује да је мр Светлана Миловановић кандидаткиња подобна за израду докторске дисертације.

На основу постављених циљева и очекиваних резултата, Комисија констатује да је предложена тема „Савремена истраживања ауторске лирике у средњошколској настави" подобна за израду докторске дисертације у области Методика наставе књижевности и српског језика.

На основу наведених података о предложеном ментору, Комисија констатује да је проф. др Зона Мркаљ подобна за ментора предложене докторске дисертације.

На основу изнетог, Комисија предлаже Наставно-научном већу Филолошког факултета Универзитета у Београду да донесе позитивне оцене о подобности кандидата и предложене теме докторске дисертације САВРЕМЕНА ИСТРАЖИВАЊА АУТОРСКЕ ЛИРИКЕ У СРЕДЊОШКОЛСКОЈ НАСТАВИ, а да се за ментора именује проф. др Зона Мркаљ, ванредни професор Филолошког факултета Универзитета у Београду.

ЧЛАНОВИ КОМИСИЈЕ

проф. др Зона Мркаљ, ванредни професор (ментор)

_____

проф. др Александар Јовановић, редовни професор

_____

др Предраг Петровић, доцент

_____